

ŠTUDIJA O DINAMIČNIH SODNIH ODREDBAH ZA BLOKIRANJE V EVROPSKI UNIJI

ZBIRKA SODNE PRAKSE S PODROČJA
UVELJAVLJANJA
PRAVIC INTELKTUALNE LASTNINE

POVZETEK

Ta študija in zbirka sodne prakse vsebujeta pregled statičnih in dinamičnih sodnih odredb za blokiranje v EU in obravnavanih državah članicah. Pregled temelji na vprašalnikih ter primerjalnem pregledu sodne prakse in pravnega okvira obravnavanih držav članic.

Pravna podlaga sodnih odredb za blokiranje so člen 18(1) Direktive o elektronskem poslovanju, člen 8(3) direktive Infosoc in člen 11 direktive o uveljavljanju pravic intelektualne lastnine. Združljivost sodnih odredb za blokiranje s pravom EU je bila potrjena z več sodbami Sodišča Evropske unije, ki podpirajo tudi razpoložljivost dinamičnih sodnih odločb za blokiranje. Medtem ko so statične sodne odločbe za blokiranje na voljo v vseh obravnavanih državah članicah, pa dinamične sodne odločbe za blokiranje niso ali pa v nekaterih obravnavanih državah članicah njihova razpoložljivost vsaj še ni bila preizkušena na sodiščih.

Razpoložljivost statičnih in dinamičnih sodnih odredb za blokiranje je v veliki meri odvisna od ustreznega **tehtanja pravic in interesov** oseb, na katere se nanašajo ukrepi. Pri tem tehtanju se upoštevajo različne temeljne pravice in splošna sorazmernost sodnih odredb. Statične in dinamične sodne odredbe za blokiranje bi morale biti v skladu z načelom „pravičnega tehtanja“ temeljnih pravic na splošno na voljo samo, če so namenjene izključno preprečevanju nadaljevanja kršitve, ne posegajo nesorazmerno v temeljne pravice, posrednikom ne nalagajo „pretiranih obveznosti“ ter odpravljajo tveganje prekomernega in nezadostnega blokiranja.

Zahteve za pridobitev sodne odločbe za blokiranje se v obravnavanih državah članicah razlikujejo. Vendar so v večini obravnavanih držav nekatere splošne zahteve in postopkovna pravila dejansko enaki, vključno z zahtevo, da je treba dokazati status imetnika pravic in lastništvo pravic, predložiti dokaz o domnevni kršitvi ter dokazati sorazmernost, ustreznost in/ali upravičenost zahtevanega ukrepa.

Dinamične sodne odredbe za blokiranje so bile izdane v večini obravnavanih držav članic, vključno z Dansko, Francijo, Irsko, Italijo, Nizozemsko, Španijo, Švedsko in Združenim kraljestvom. Vendar pa je bilo v obravnavanih državah članicah doslej izdano omejeno število dinamičnih sodnih odredb za blokiranje. V večini obravnavanih držav članic dinamične sodne odredbe za blokiranje niso ekspliciten zakonski pojem. Sodišča so zato izdajala dinamične sodne odredbe za blokiranje in opredeljevala svoje zahteve na podlagi razširjene razlage že obstoječih norm. Nekatere obravnavane države članice (Irska, Španija in Združeno kraljestvo) so kot podvrsto dinamičnih sodnih odredb za blokiranje omogočile uporabo **sodnih odredb za blokiranje dogodkov v živo**, katerih glavni cilj je omejiti kršitev pravic v zvezi s (športnimi) dogodki v živo. V drugih obravnavanih državah članicah sodne odredbe za blokiranje dogodkov v živo niso na voljo ali pa njihova razpoložljivost vsaj še ni bila preizkušena na sodišču.

Glede **področja uporabe dinamičnih sodnih odredb za blokiranje** se predmet zadeve, ciljni posredniki, ciljna spletna mesta, časovni in geografski obseg v obravnavanih državah članicah razlikujejo. V obravnavanih državah članicah so ti ukrepi usmerjeni predvsem v kršitve avtorskih pravic, zdi pa se, da ni posebnih omejitev glede predmeta zadeve, ki ga lahko zajema dinamična

sodna odredba. Čeprav so bile v večini obravnavanih držav članic dinamične sodne odredbe za blokiranje običajno izdane zoper ponudnike storitev dostopa do interneta, se ti ukrepi lahko uporabijo proti kateri koli stranki, ki se v skladu s členom 8(3) direktive Infosoc in členom 11 direktive o uveljavljanju pravic intelektualne lastnine šteje za posrednika. V večini obravnavanih držav članic število spletnih mest, ki se lahko blokirajo, ni omejeno. V večini obravnavanih držav članic dinamične sodne odredbe za blokiranje in njihovo trajanje niso zakonsko urejeni, vendar pa so ti ukrepi lahko časovno omejeni s sodnimi odločbami. S sodnimi odredbami se na splošno lahko odredi blokiranje vsebine ne glede na lokacijo, kjer je prišlo do kršitve, ali lokacijo uporabnikov, ki imajo dostop do vsebine, ki krši pravice intelektualne lastnine, če so dejavnosti ciljno usmerjene v potrošnike in spletne uporabnike v državah članicah.

V obravnavanih državah članicah za statične in dinamične sodne odredbe za blokiranje ne obstajajo posebna postopkovna pravila glede zahtev za **dokaze** in njihove dopustnosti.

Izvajanje sodnih odredb za blokiranje je osredotočeno predvsem na tehnične rešitve in stroške izvajanja. V večini obravnavanih držav članic je v sodni odredbi običajno navedena predvidena tehnična rešitev. Če temu ni tako, kot na primer na Danskem, v Franciji, Italiji, Španiji in na Švedskem, lahko sodišča predlagajo tehnične rešitve, ki so v skladu s področjem uporabe sodne odredbe. Tehnični rešitvi, ki se v obravnavanih državah članicah najpogosteje uporabljata v sodnih odredbah za blokiranje, sta blokiranje naslova internetnega protokola in sistema domenskega imena. V obravnavanih državah članicah se dodelitev obveznosti kritja stroškov, nastalih zaradi izvajanja ukrepov za blokiranje, obravnava dokaj nedosledno. V veliki večini obravnavanih držav članic nosijo stroške izvajanja sodne odredbe za blokiranje posredniki. V peščici obravnavanih držav članicah se stroški lahko razdelijo med posrednika in imetnike pravic ali pa naložijo samo posrednikom.

Pri zagotavljanju učinkovitosti ukrepov in celovitega uravnoteženja interesov imajo pomembno vlogo **nadaljnji ukrepi v zvezi z dinamičnimi sodnimi odredbami za blokiranje**. V nekaterih obravnavanih državah članicah so na voljo posebni postopki za podaljšanje, posodobitev ali razširitev statičnih in dinamičnih sodnih odredb za blokiranje, medtem ko v drugih niso. V zvezi s tem se zdi, da med obravnavanimi državami članicami ni posebnih razlik med postopkovnimi pravili za podaljšanje in posodobitev statičnih in dinamičnih sodnih odredb. Poleg tega obravnavane države članice nimajo na voljo posebnih postopkov za pretvorbo statične sodne odredbe za blokiranje v dinamično. Namesto tega je treba začeti nov postopek o utemeljenosti ukrepa. V večini obravnavanih držav obstajajo ureditve za izvršitev odredbe, zaračunavanje glob in periodične denarne kazni. V vseh obravnavanih državah članicah so na voljo pravna sredstva za izpodbijanje sodnih odredb za blokiranje v skladu s pravili, ki veljajo za običajne civilnopravne postopke. Pravna sredstva so na splošno na voljo posrednikom in domnevnim kršiteljem, na katere se nanaša sodna odredba. V nekaj obravnavanih državah članicah so ta pravna sredstva na voljo tudi prizadetim individualnim spletnim uporabnikom, v nekaterih pa obstaja možnost kolektivnih ukrepov.

Iz nedavne sodne prakse Sodišča Evropske unije v zvezi z razpravo o **ekstrateritorialnem področju uporabe sodnih odredb** proti spletnim posrednikom izhaja, da pravo EU ne nalaga in ne izključuje ukrepov, ki veljajo za ves svet. Namesto tega o morebitni izdaji ekstrateritorialnih sodnih odredb odločijo nacionalna sodišča v skladu s svojim tehtanjem temeljnih pravic in uporabo mednarodnih norm. Sodne odredbe za blokiranje morajo biti zato ciljno usmerjene in specifične za ozemeljsko področje uporabe, ki ne presega tistega, kar je potrebno za doseganje njihovega cilja, v skladu s tehtanjem temeljnih pravic in mednarodnim pravom, vključno z načelom mednarodnega sodelovanja.

Sodna praksa s področja statičnih in dinamičnih sodnih odredb kaže, da pogosto prihaja do **pravnih zapletov** med nacionalnimi sodišči obravnavanih držav članic. Pravni zapleti lahko štejejo za obliko

neformalnega čezmejnega sodelovanja in nastopijo, kadar se nacionalna sodišča sklicujejo na sodbe v drugih jurisdikcijah.

Dodaten pomemben dejavnik za oceno razpoložljivosti, področja uporabe in sorazmernosti sodne odredbe za blokiranje je njihova **učinkovitost** pri zmanjševanju kršitev. V večini obravnavanih držav učinkovitosti sodnih odredb za blokiranje običajno izrecno ne ocenjujejo. Za doseg učinkovitosti morda ni potreben stoddosten uspeh, zadostuje že, da pravno sredstvo spletne uporabnike resno odvrne od dostopa do vsebine, ki krši pravice intelektualne lastnine. V nekaterih jurisdikcijah obravnavajo učinkovitost kot dodatno zahtevo za utemeljitev ciljno usmerjenih in specifičnih sodnih odredb za blokiranje, s katerimi se pravično pretehtajo temeljne pravice ter ponudnikom dostopa in drugim posrednikom naložijo sorazmerne obveznosti, ki niso pretirane.

Pregled statičnih in dinamičnih sodnih odredb za blokiranje v EU in obravnavanih državah članicah kaže zapleteno sliko različnih pristopov v državah članicah EU, ki jo je včasih težko razvozlati. Zato ta študija zagotavlja sklop ključnih ugotovitev, ki bi se lahko uporabile kot izhodišče za nadaljnji razvoj politik in praks na tem področju.